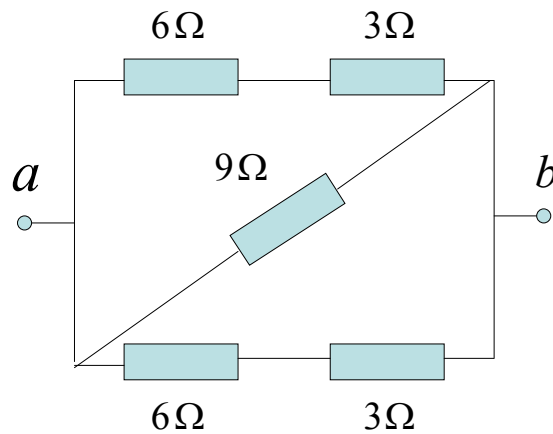

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО, МЛАДЕЖТА И НАУКАТА
Национално пролетно състезание по физика
Велико Търново, 26 февруари 2011 г.
Решения на темата за 8 клас

1. Между точките a и b в схемата показана на Фиг. 1, е приложено напрежение. Токът, който тече между точките a и b е 1 A . Намерете:

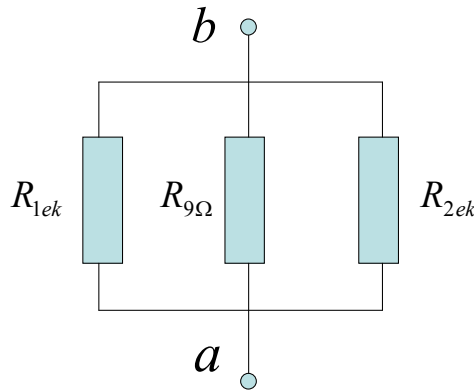
- а) еквивалентното съпротивление между точките a и b **(3 точки)**
- б) напрежението между точките a и b **(1 точка)**
- в) тока протичащ през всеки резистор **(2 точки)**
- г) напрежението върху всеки резистор **(2 точки)**
- д) в кой резистор се отделя най-много топлина за интервал от време Δt **(2 точки)**

Фиг. 1

Решение на задача 1

- а) еквивалентното съпротивление между точките a и b **(3 точки)**
- Схемата на свързване може да бъде заменена с еквивалентна на нея , в която

Фиг.2

$$R_{1ek} = 6\Omega + 3\Omega = 9\Omega$$

$$R_{2ek} = 6\Omega + 3\Omega = 9\Omega$$

$$\frac{1}{R_{ekl}} = \frac{1}{R_{1ek}} + \frac{1}{R_{2ek}} + \frac{1}{R_{9\Omega}} \Rightarrow R_{ekb} = 3\Omega$$

- б) напрежението между точките a и b **(1 точка)**

$$U_{ab} = IR_{ekb} = 3V$$

- в) тока, протичащ през всеки резистор **(2 точки)**

$$I = I_{6\Omega} = I_{3\Omega} = I_{9\Omega} = 1/3\text{ A}$$

г) напрежението върху всеки резистор

(2 точки)

$$U_{3\Omega} = I_{3\Omega}(3\Omega) = \left(\frac{1}{3} A\right)(3\Omega) = 1V$$

$$U_{6\Omega} = I_{6\Omega}(6\Omega) = \left(\frac{1}{3} A\right)(6\Omega) = 2V$$

$$U_{9\Omega} = I_{9\Omega}(9\Omega) = \left(\frac{1}{3} A\right)(9\Omega) = 3V$$

д) в кой резистор се отделя най-много топлина за интервал от време Δt

(2 точки)

$$Q_{MAX} = I^2 R_{9\Omega} \Delta t$$

2. Предмет се намира на разстояние $a = 0,15$ m от събирателна леща с фокусно разстояние $f = 0,10$ m. От другата страна на лещата, успоредно на лещата, е поставено плоско огледало минаващо през фокуса. Наблюдава се светлината, преминала през лещата, отразена от огледалото и преминала отново през лещата.

а) Определете на какво разстояние от лещата и къде се получава образът на предмета. Сравнете големината на образа и ориентацията му с тази на предмета. (3 точки)

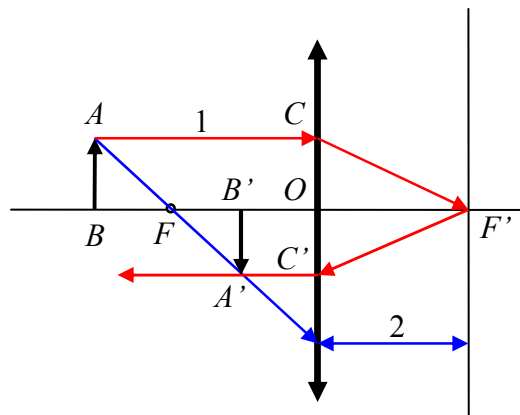
б) Намерете разстоянието между образа и лещата, ако предметът се намира на разстояние $a' = 0,25$ m от събирателната леща? Сравнете големината на образа и ориентацията му с тази на предмета. (4 точки)

в) Намерете мястото, големината и ориентацията на образа, ако предметът се намира на разстояние $a'' = 0,10$ m от събирателната леща (в предния фокус), а огледалото е изместено на 0,05 m зад събирателната леща (между лещата и задния фокус)? (3 точки)

Решение на задача 2

а) Определете на какво разстояние от лещата и къде се получава образът на предмета. Сравнете големината на образа и ориентацията му с тази на предмета. (3 точки)

За да намерим образа на върха на предмета (т. А), използваме лъчите 1 и 2 (виж Фиг. 3). Първият е успореден на оптичната ос. Вторият преминава през фокуса F на събирателната леща. Лъчът 1 след пречупването си в лещата попада във фокуса F' , където е поставено плоското огледало. Ъгълът на падане на лъча 1 е равен на ъгъла му на отражение, поради което той попада в точката C' на лещата ($CO = C'O$). Като лъч, който излиза от фокуса на лещата, след пречупването си в нея, той се движи успоредно на главната оптична ос. След пречупването си в лещата, лъчът 2 се движи успоредно на главната оптична ос, отразява се в огледалото и се връща по същия оптичен път. Пресичането на двата лъча дава образа на върха на предмета.

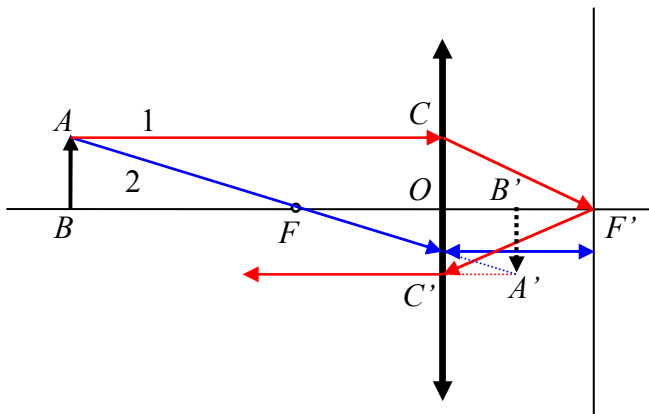
Фиг.3

Основата на предмета (т. В) е върху оптичната ос и остава върху нея. Тъй като триъгълниците ABF и $A'B'F$ са еднакви, то търсеното разстояние е:

$$OB' = f - FB' = f - FB = f - (BO - f) = 2f - BO = 0,05m$$

Големината на образа е равна на големината на предмета. Образът е действителен и обърнат.

б) Намерете разстоянието между образа и лещата, ако предметът се намира на разстояние $a' = 0,25m$ от събирателната леща? Сравнете големината на образа и ориентацията му с тази на предмета. **(4 точки)**

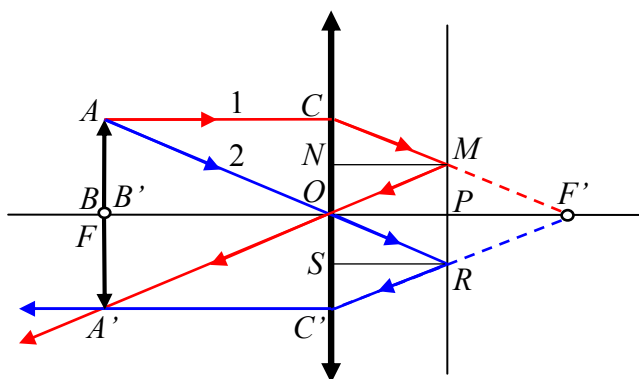

Фиг. 4

Образът $A'B'$ на предмета AB се наблюдава там, където се пресичат лъчите, напуснали лещата, или техните продължения. Построяваме лъч 1 (AC), успореден на оптичната ос (Фиг. 4). След пречупване от лещата, той минава през задния фокус F' , отразява се от огледалото и пречупвайки се отново през лещата, той отново е успореден на оптичната ос. $CO = C'O$. Построяваме втори лъч 2, минаващ през предния фокус F . След пречупване от лещата, той е успореден на оптичната ос и отразявайки се от огледалото, се връща по същия път. Продълженията на лъчите 1 и 2 се пресичат в точка A' . Тъй като $AB = CO = C'O = A'B'$, триъгълниците ABF и $A'B'F$ са еднакви. Следователно $BF = B'F$. Тогава $B'O = FB' - FO = BF - FO = (BO - FO) - FO = BO - 2f = 25\text{ cm} - 20\text{ cm} = 5\text{ cm}$.

Следователно образът се намира на 5 cm зад лещата, точно по средата между лещата и огледалото. Той е със същата големина и е обърнат и недействителен.

в) Намерете мястото, големината и ориентацията на образа, ако предметът се намира на разстояние $a'' = 0,10m$ от събирателната леща (в предния фокус), а огледалото е изместено на 0,05 m зад събирателната леща (между лещата и задния фокус)? **(3 точки)**

Фиг. 5

Построяваме лъч 1 (AC), успореден на оптичната ос (Фиг. 5). След пречупване от лещата, той би преминал през задния фокус F' , но преди това се отразява от огледалото в т. M . Спускаме от т. M перпендикуляр към лещата. Тъй като по условие $OP = PF'$, триъгълниците CNM и MPF' са

еднакви. Следователно $MP = CN$. Триъгълниците CNM и ONM също са еднакви, следователно $ON = CN = MP$. Така доказваме, че т. O лежи на оптичната ос и е център на лещата. Следователно лъчът MO не се пречупва.

Построяваме втори лъч 2, минаващ през центъра на лещата т. O . Той не се пречупва и достига огледалото в т. R . Отразявайки се, той достига лещата в т. C' . Отново може да се докаже, че триъгълниците OSR , $C'SR$ и RPF' са еднакви, следователно продължението на $C'R$ минава през задния фокус F' . Тогава вторият лъч пречупвайки се втори път през лещата, става успореден на оптичната ос. Двата лъча се пресичат в т. A' . Триъгълниците ACO , $F'OC$, $F'OC'$ и $A'C'O$ също са еднакви така, че $AC = A'C'$ и $AB = CO = C'O = A'B'$. Следователно образът е на същото разстояние от лещата като предмета, обърнат е, има същата големина и е действителен.

3. Тяло, което се движи равноускорително, през първите 4 секунди на движението си изминава 24 m . През следващите 4 секунди тялото изминава път 64 m . Пресметнете:

- а) ускорението на движение **(4 точки)**
- б) началната скорост на движение **(2 точки)**
- в) какъв път ще измине тялото през следващия трети интервал от 4 секунди **(4 точки)**

Решение на задача 3

а) ускорението на движение (4 точки)

Прилагайки законите за пътя и скоростта на движение за първия участък от пътя получаваме:

$$s_1 = v_0 t + \frac{1}{2} a t^2 \Rightarrow 24 = 4v_0 + 8a \quad \text{(1 точка)}$$

$$v_1 = v_0 + at = v_0 + 4a \quad \text{(1 точка)}$$

Прилагайки законите за пътя за втория участък от пътя получаваме:

$$s_2 = v_1 t + \frac{1}{2} a t^2 = (v_0 + 4a)t + \frac{1}{2} a t^2 = 4v_0 + 24a \Rightarrow 64 = 4v_0 + 24a \quad \text{(1 точка)}$$

Изваждайки s_1 от s_2 получаваме за ускорението:

$$\begin{aligned} s_2 - s_1 &= (4v_0 + 24a) - (4v_0 + 8a) = 16a \\ \Rightarrow (64 - 24) &= 16a \Rightarrow a = 2,5\text{ m/s}^2 \end{aligned} \quad \text{(1 точка)}$$

б) началната скорост на движение (2 точки)

Използвайки стойността на ускорението и закона за пътя за първия участък от пътя получаваме:

$$24 = 4v_0 + 8a \Rightarrow v_0 = 6 - 2a = 1\text{ m/s} \quad \text{(2 точки)}$$

в) какъв път ще измине тялото през следващия трети интервал от 4 секунди (4 точки)

Прилагайки закона за скоростта на движение за втория участък от пътя, получаваме скоростта в края на втория участък от пътя, която е и началната скорост на движение за третия участък получаваме:

$$v_2 = v_1 + at = v_0 + at + at = 21\text{ m/s} \quad \text{(2 точки)}$$

Прилагайки закона за пътя за третия участък от пътя получаваме:

$$s_3 = v_2 t + \frac{1}{2} a t^2 = 84 + 20 = 104\text{ m} \quad \text{(2 точки)}$$